

原住民族語言研究發展中心106年族語繪本

nomi'o: kitoliyae

羅密歐與茱麗葉

-賽夏語-

romi'o: 羅密歐

kamo'alay 'ima kayzaeh ka hina'azem, sin'elan tomal a tomal.
mohael 'am rara:wak Sahoero: hi toliyae' 'isa:a' 'a'inowa' ila.

他是個心地善良又風度翩翩的男子，在一個家族舉辦的舞會中
邂逅了茱麗葉，從此墜入情網。

toliyae' 茱麗葉

kabina:o' 'es'es ka hina'azem 'ima minowa' hi romi'o:, 'ana
miltatoba' ma' 'okik tikot.

她是個對感情執著的深情女子，願意為了心愛的羅密歐服下毒
藥，為愛忠貞。

boksi' lawlonse' 劳倫斯神父

boksi' 'ima ra:am ka ta'oeloeh, nisiya hayza' ka kapatawaw 'am pawbabih no roSa' taew'an 'ima makakpae:ae', 'okay paylal'oz ka pinatawaw o 'akoy ila ka kin'omahowiS.

他是位道德名望崇高的神父，而為了化解兩大家族的仇恨，想出了周詳的計畫，可惜人算不如天算，終究悲劇還是發生了。

palise' 巴里斯

ka 'al'alak liyabo' o kayzaeh ka sin'elan, Sarara' hi toliyae' o 'okik paylal'oz.

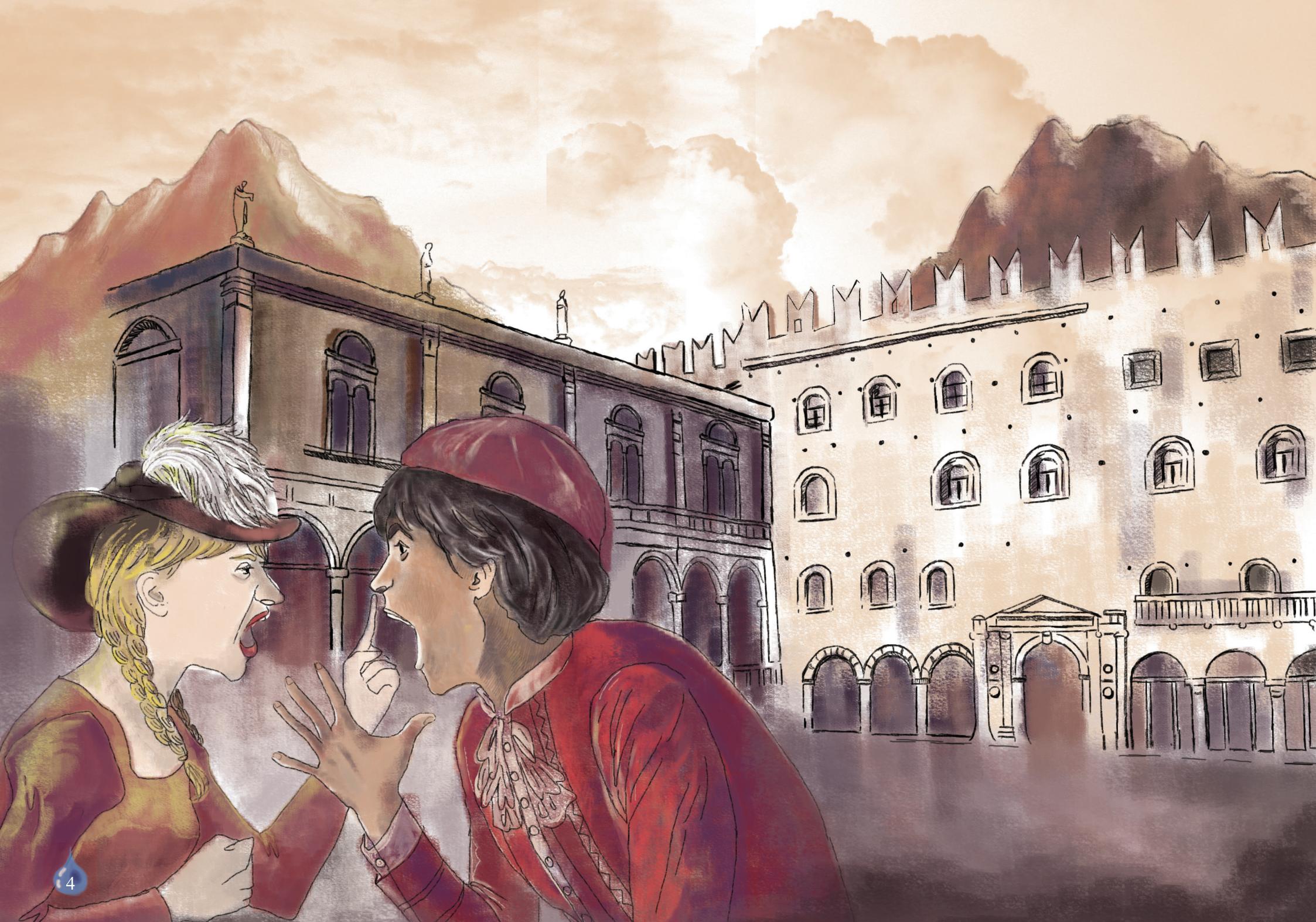
有錢有勢，英俊挺拔的年輕貴公子，追求茱麗葉，希望其成為妻子，但終究仍未能成功。

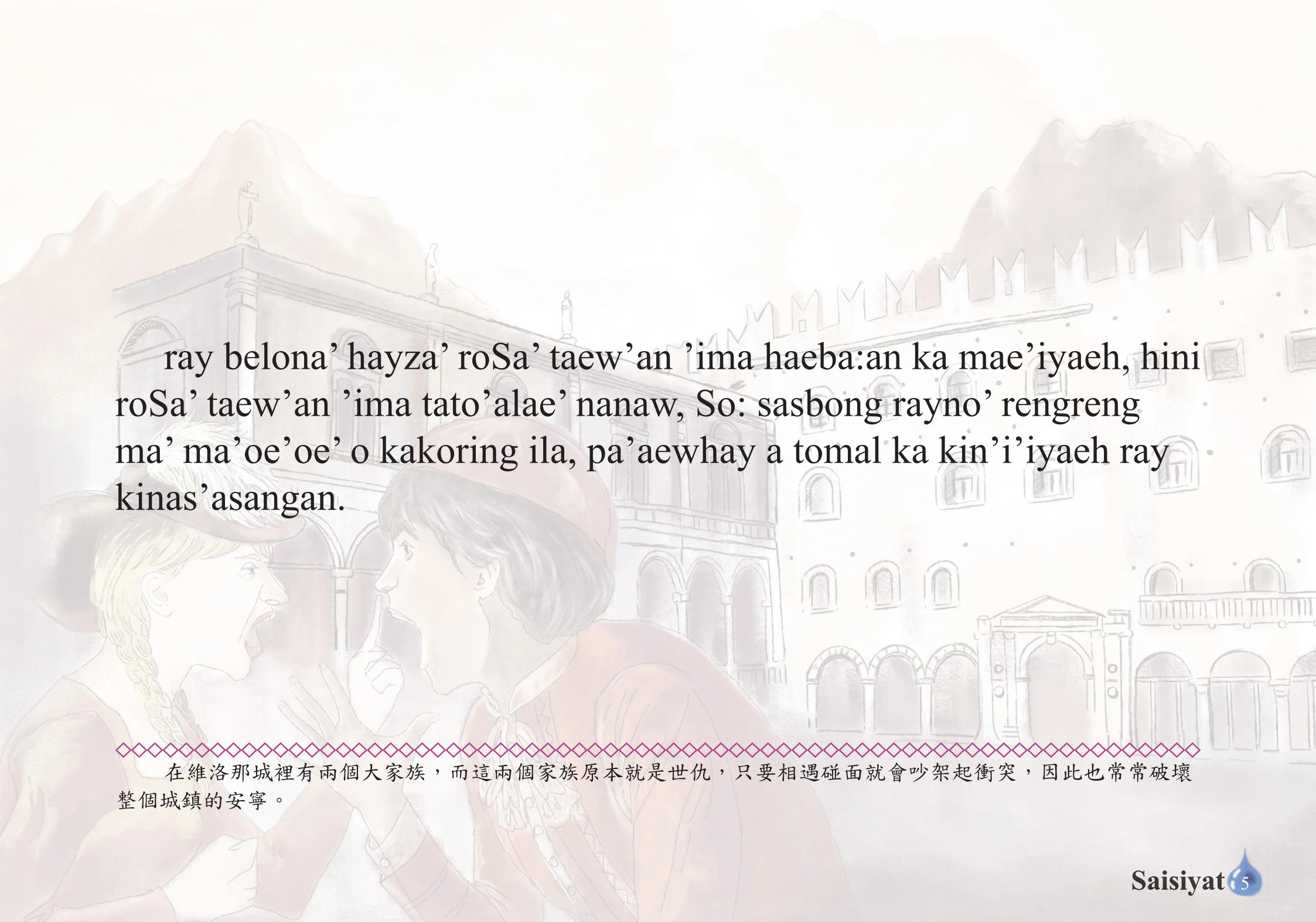

tipote' 提伯特

minatini' ni toliyae' kamababalawbaw, bi:ila tobokon ni romi'o:.

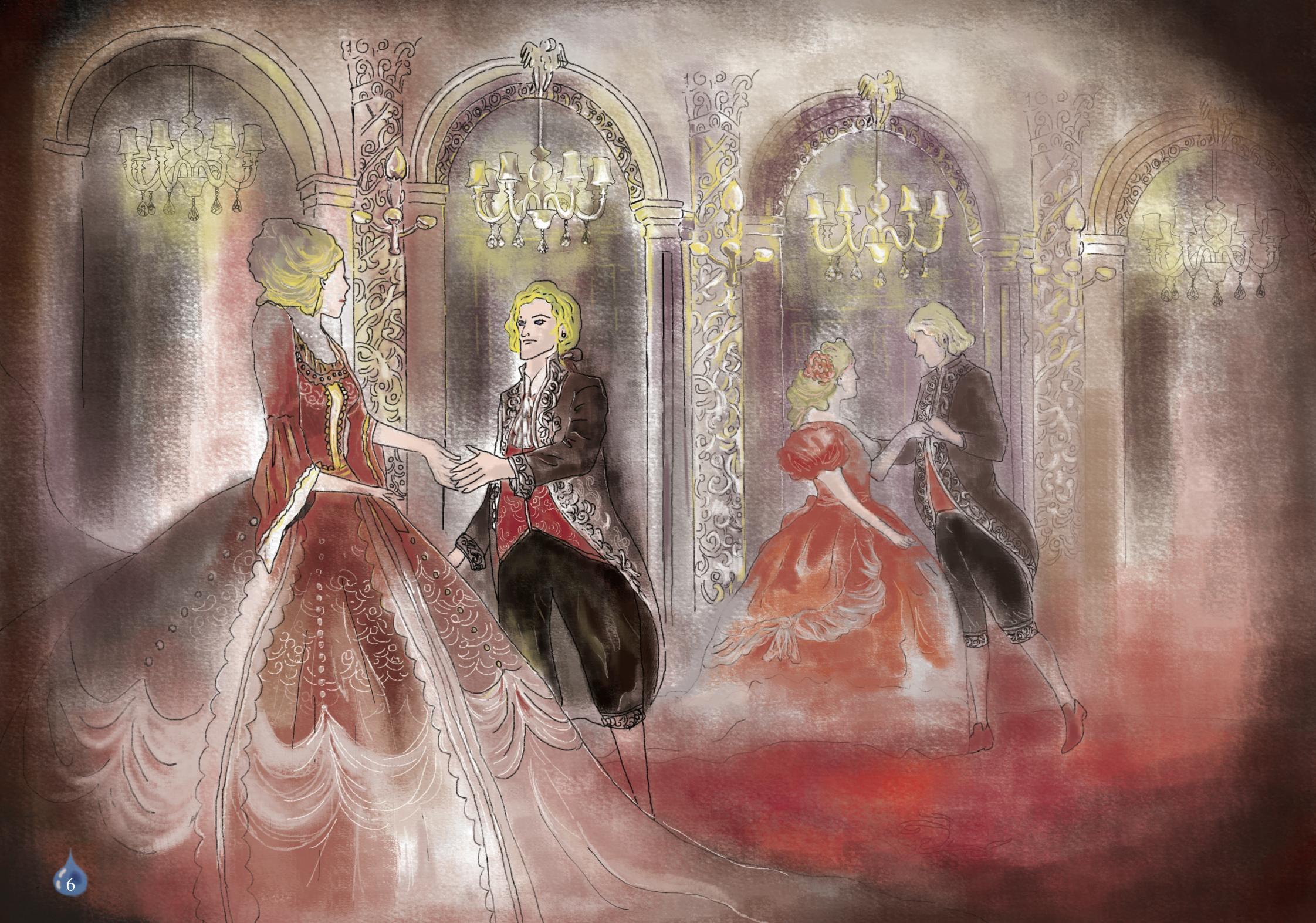
茱麗葉的表哥，性情暴躁，後為羅密歐所打死。

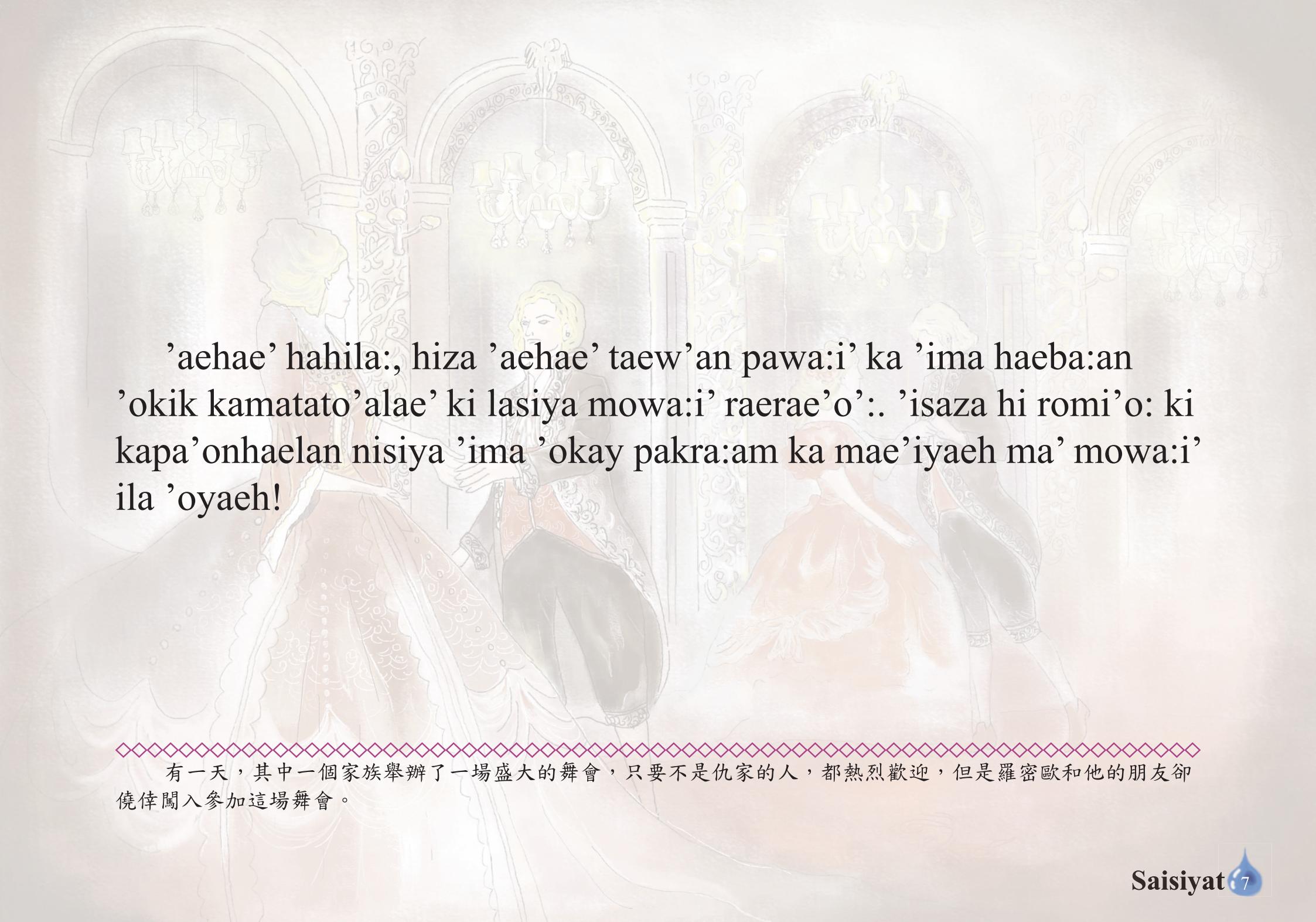

ray belona' hayza' roSa' taew'an 'ima haeba:an ka mae'iyaeh, hini
roSa' taew'an 'ima tato'alae' nanaw, So: sasbong rayno' rengreng
ma' ma'oe'oe' o kakoring ila, pa'aewhay a tomal ka kin'i'yaeh ray
kinas'asangan.

在維洛那城裡有兩個大家族，而這兩個家族原本就是世仇，只要相遇碰面就會吵架起衝突，因此也常常破壞整個城鎮的安寧。

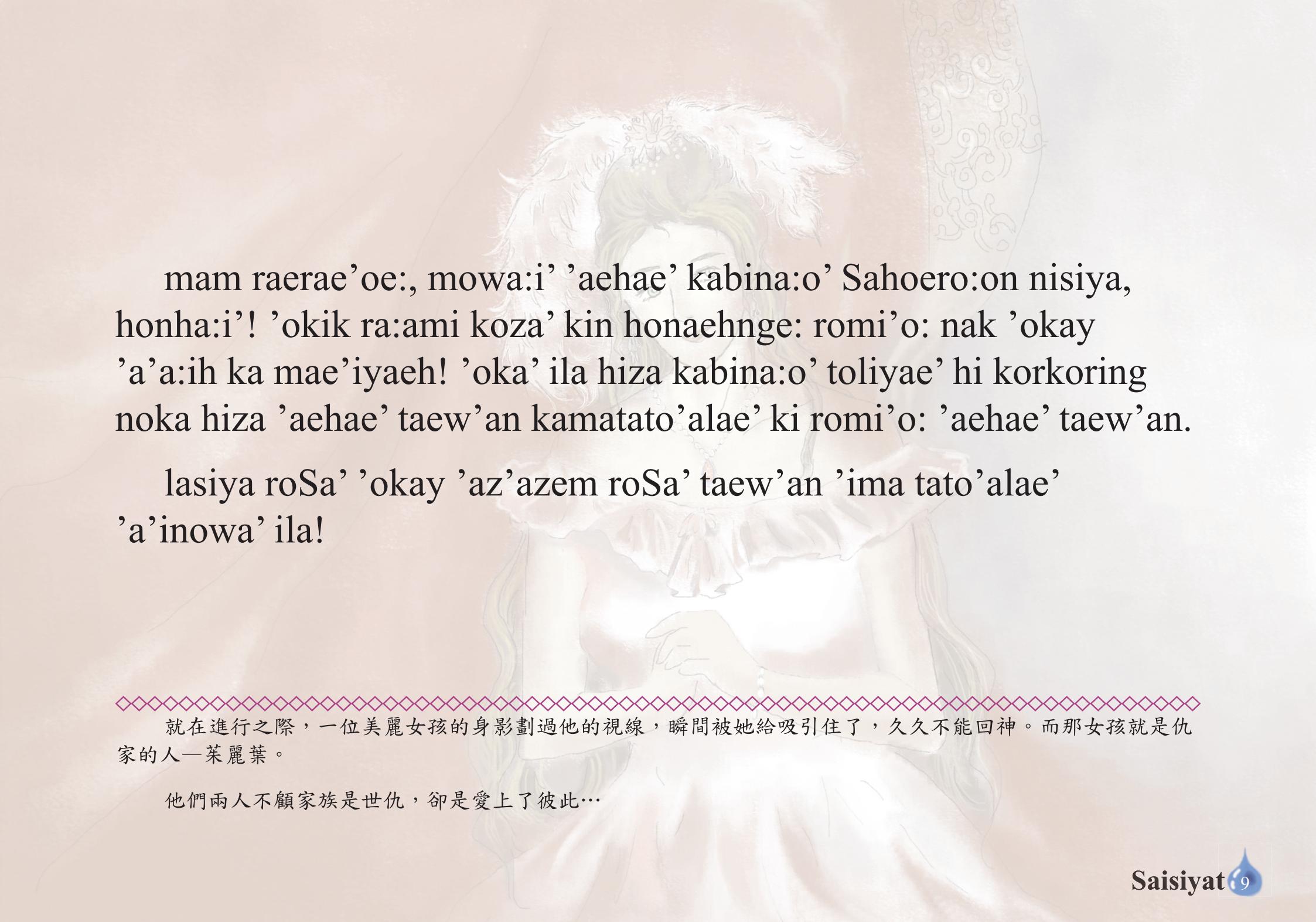

'aeiae' hahila:, hiza 'aeiae' taew'an pawa:i' ka 'ima haeba:an
'okik kamatato'alae' ki lasiya mowa:i' raerae'o':. 'isaza hi romi'o: ki
kapa'onhaelan nisiya 'ima 'okay pakra:am ka mae'iyaeh ma' mowa:i'
ila 'oyaeh!

有一天，其中一個家族舉辦了一場盛大的舞會，只要不是仇家的人，都熱烈歡迎，但是羅密歐和他的朋友卻
僥倖闖入參加這場舞會。

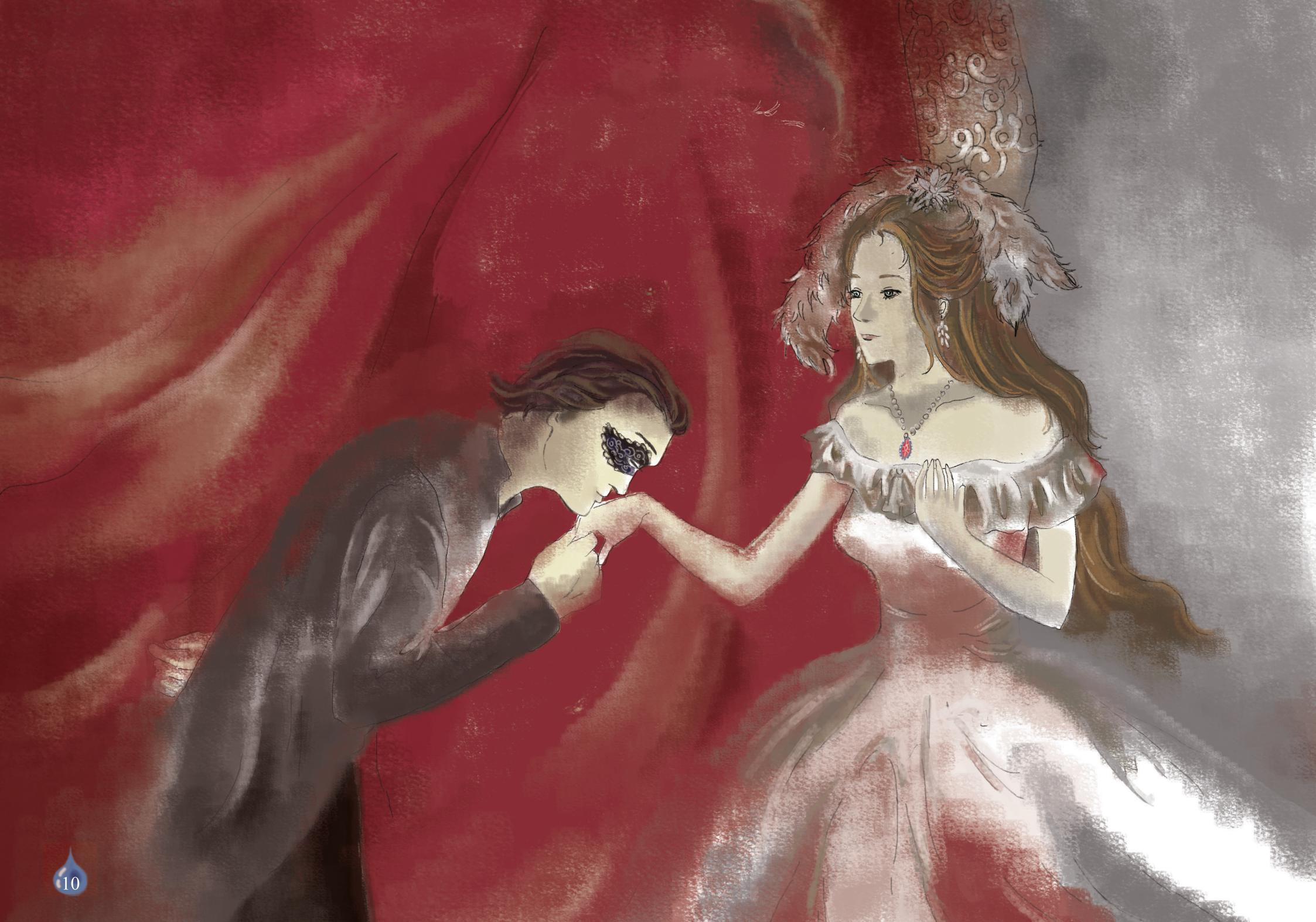
mam raerae'oe:, mowa:i' 'aehae' kabina:o' Sahoero:on nisiya,
honha:i'! 'okik ra:ami koza' kin honaehnge: romi'o: nak 'okay
'a'a:ih ka mae'iyaeh! 'oka' ila hisa kabina:o' toliyae' hi korkoring
noka hisa 'aehae' taew'an kamatato'alae' ki romi'o: 'aehae' taew'an.

lasiya roSa' 'okay 'az'azem roSa' taew'an 'ima tato'alae'
'a'inowa' ila!

就在進行之際，一位美麗女孩的身影劃過他的視線，瞬間被她給吸引住了，久久不能回神。而那女孩就是仇家的人—茱麗葉。

他們兩人不顧家族是世仇，卻是愛上了彼此…

kakita' ray 'am rara:wak hi romi'o: ki toliyae' SaSarara' 'a'inowa'

sizaeh ila 'am raerare'oe:, 'ima likapokimae'iyaehan mowa:i' homawak ka hima' ni toliyae' komoSa'-- “noka samiyan kamapa'a'inowa' kiyopite' homawak 'inimita', kayzaeh ay ya:o takise'?”

“tabin ka samiyan kamapa'a'inowa' kiyopite', So'o roma:iy a tomal!” hi toliyae' malkosiya manabih!

“mari' ka hinawak ni samiyan kamapa'a'inowa' kiyopite', 'oka' siya 'am maybih o ya:o ma' 'omahowiS a tomal” hi romi'o: Sa'.

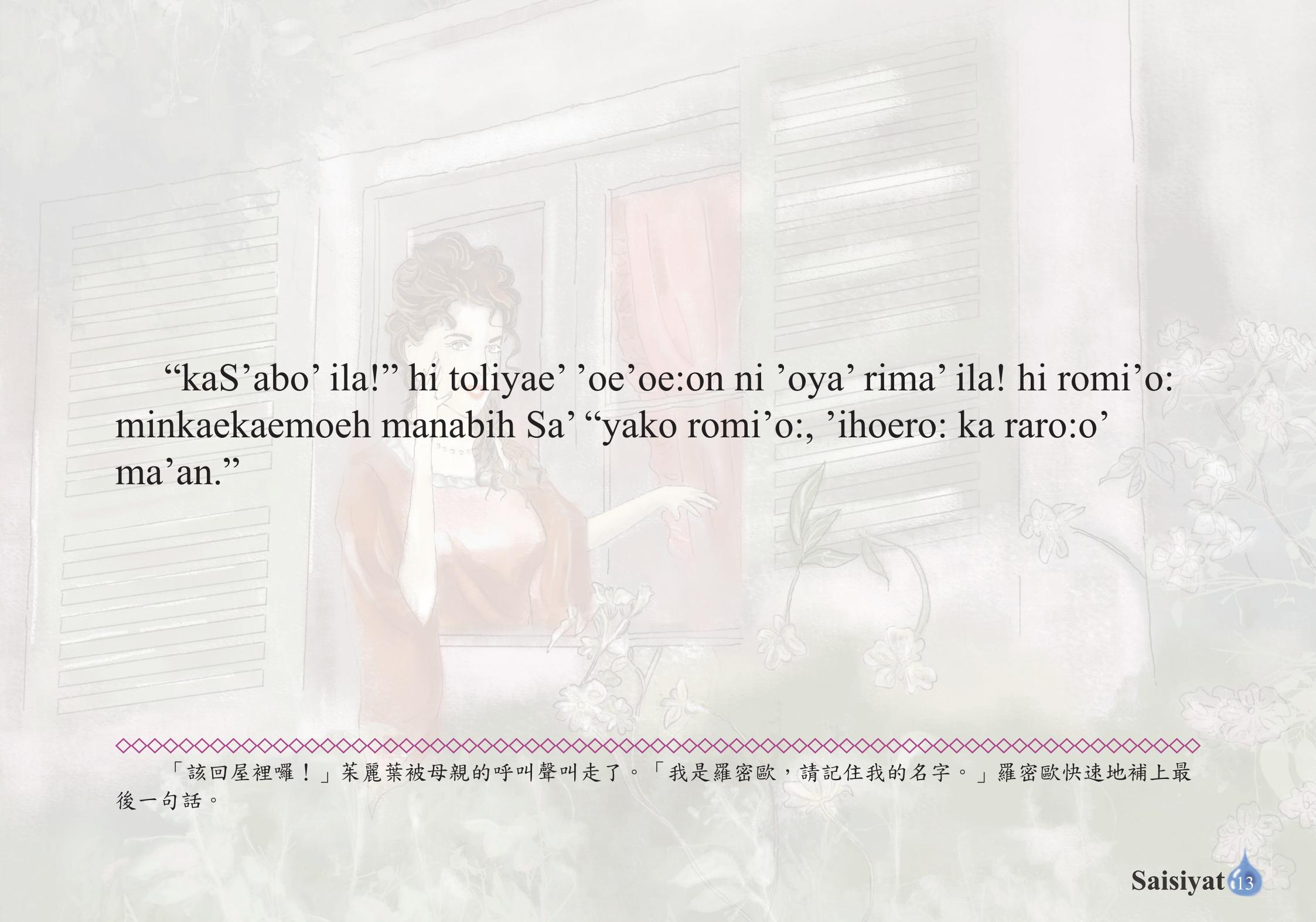
舞池邂逅讓羅密歐與茱麗葉相愛

舞會結束後，羅密歐戴著面具走向茱麗葉，伸手握起她的手說：「對不起，是愛神邱比特將妳我的手牽在一起，可否吻它一下。」

「好個愛神邱比特，你也太過諂媚了吧！」茱麗葉說。

「請妳接受愛神邱比特的安排，不然他會懊悔，我也會非常失望的。」羅密歐說。

“kaS’abo’ ila!” hi toliyae’ ’oe’oe:on ni ’oya’ rima’ ila! hi romi’o:
minkaekaemoeh manabih Sa’ “yako romi’o:, ’ihoero: ka raro:o’
ma’an.”

「該回屋裡囉！」茱麗葉被母親的呼叫聲叫走了。「我是羅密歐，請記住我的名字。」羅密歐快速地補上最後一句話。

tioliyae' lobih ray taew'an, maSlaehray 'ay hinohaes ngalngalngal
Sa' "romi'o:! So'o hayno'? yako minowa' 'iSo'on." 'isa:a' siya 'okik
ra:am hi romi'o: 'ima hoSa:il 'ay hinohaes wahoer 'okay rae:iw.

"payaka:i' naehan! toliyae'. ya:o 'iyakina baza'e ka pinayaka:i'
niSo' ka hina'zem 'ima Sarara' 'iniman" hi romi'o: kin Siyae'
minayna:a' hi toliyae' 'am manabih naehan ka ka:i' 'ima kayzaeh
baza'e'en.

後來茱麗葉回到房裡，倚靠在窗口輕輕說著「英俊的羅密歐啊！你在哪裡？我好喜歡你。」此時她不知道羅密歐躲在窗下並沒有離去。

「再多說一些吧！茱麗葉。我也希望聽到妳傾吐對我的愛意。」羅密歐開心地期待她能再多說些什麼甜言蜜語。

romi'o: mowa:i' ray kate'enan komi:im hi boksi' lawlonse'

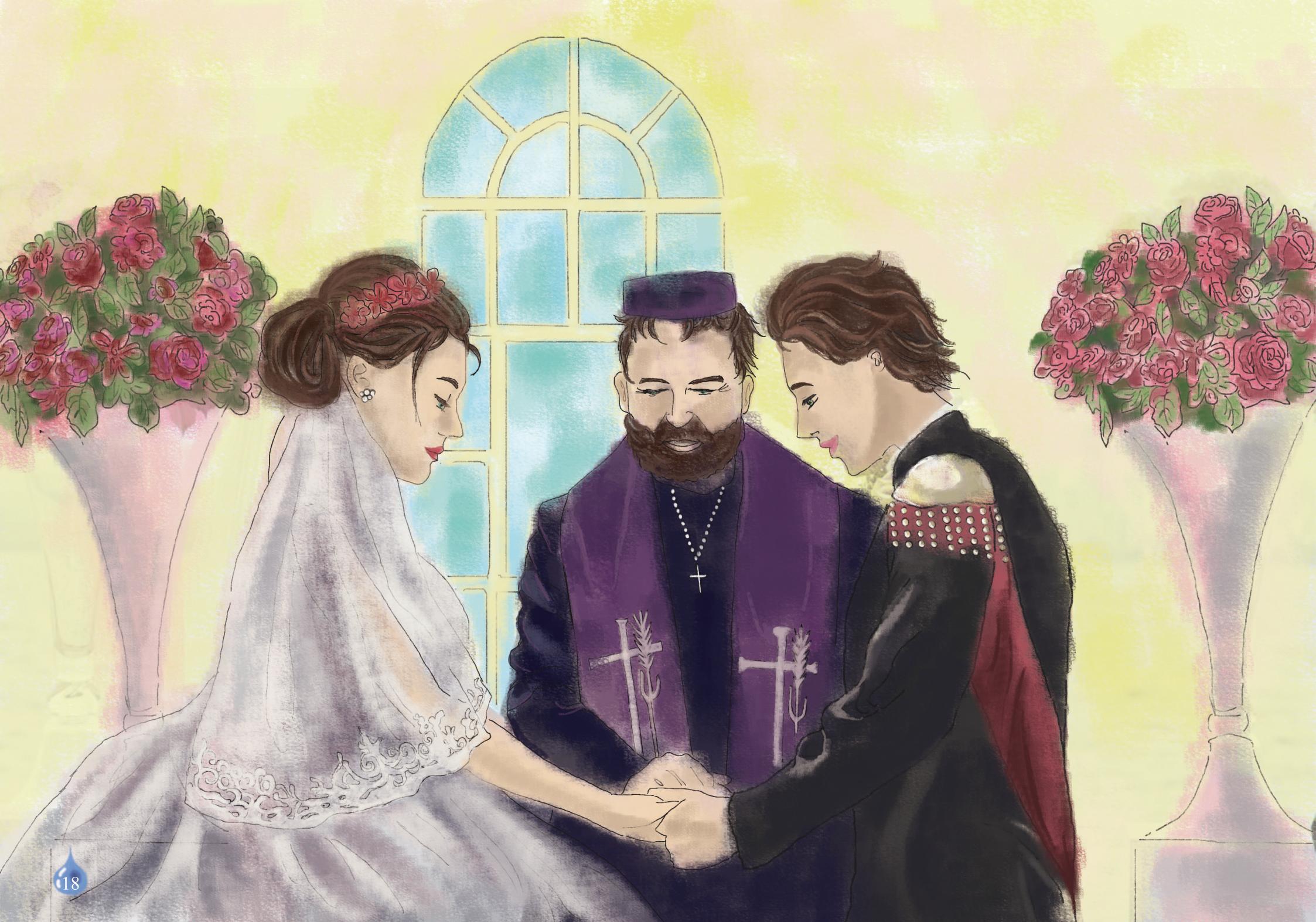
hina'azem ni romi'o: nak haysiya sinenge: ray kin Siyae' 'ima SaSekla' ki toliyae', 'aeħae' kinhaewan 'okay pae'rem rima' ray kate'enan komi:im hi boksi' lawlonse' Sa' "boksi' ya:o Sarara' ila hi toliyae', yami kakita' ma' 'a'inowa' ila! yako 'am mari' hi toliyae' 'am makaksi'ael, So'o kita' balong 'ini yami roSa'." baza'e' ka pinayaka:i' ni romi'o:, hi boksi' nganga'nga'an o hemSeS.

boksi' 'ima kakaykayzaehan ki hisa roSa' taew'an, ma' 'iyapinawbabih ka kintato'aelae' no roSa' taew'an. 'oka' a tomal ka pinonrowa'.

羅密歐來到修道院見勞倫思神父

羅密歐還一直沉浸在兩人邂逅的甜言蜜語中，一整夜沒睡走到修道院找勞倫思神父：「神父，我愛上了茱麗葉，我們是一見鍾情，我想跟她結婚，想請神父替我們主持婚禮。」羅密歐的告白，頓時讓神父摸不著頭緒且有些驚訝。

神父跟這兩大家族都非常好，也想消弭仇恨常常居中協調，但終究無濟於事。

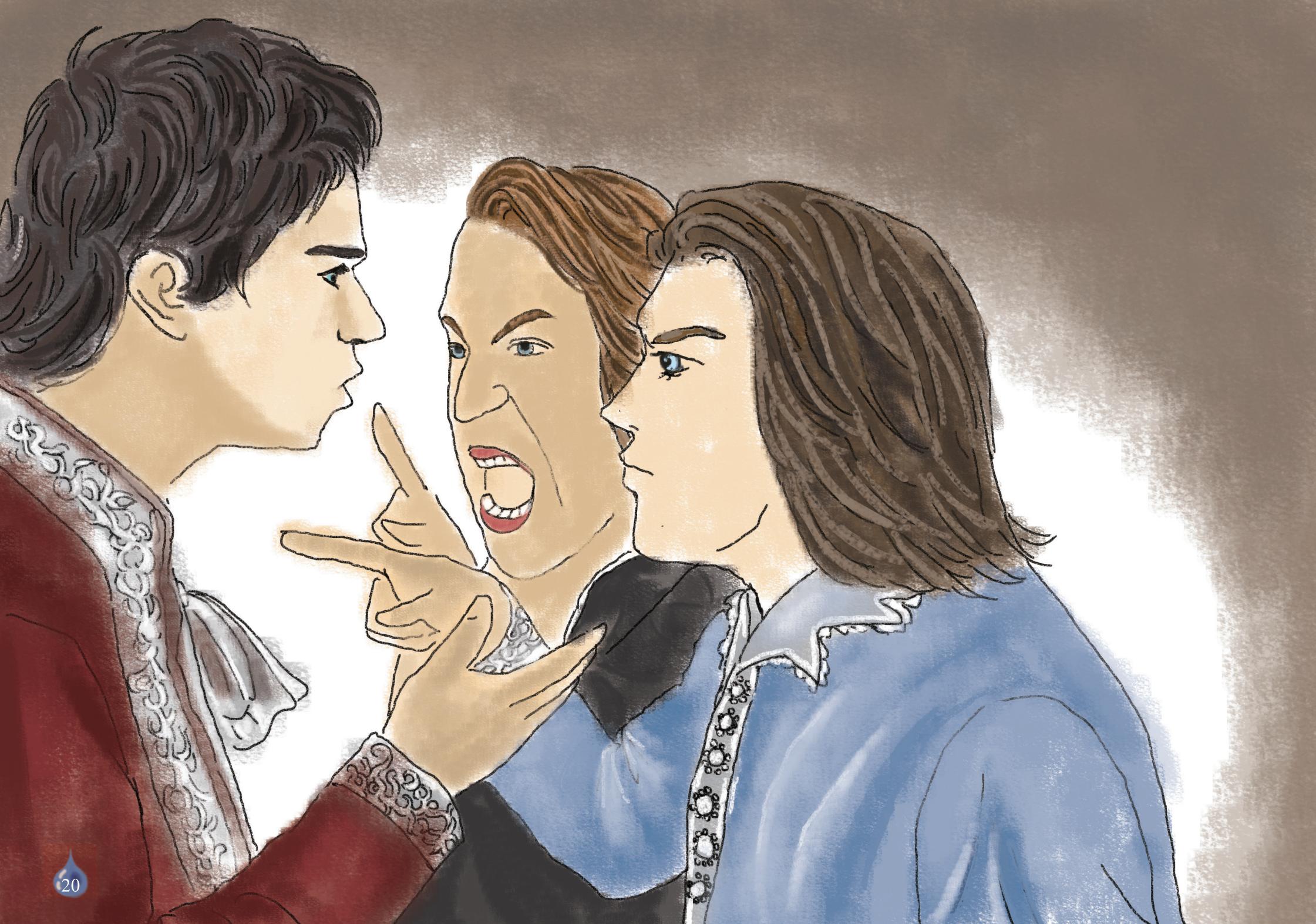

hi boksi' ma'az'azem-- “So: komita' hi romi'o: ki toliyae,
'a'inowa' ila, ra:amen kayzaeh nom babih no hini roSa' taew'an
'ima makakpae:ae'.” 'isa:a' siya manabih 'ini romi'o: Sa' “'a:ay ya:o
tabalong 'inimon 'am makaksi'ael.”

'isa:a' hini roSa' ka 'al'alak makaksi'ael ila ray kinita' ni boksi'.

神父心想：「如果藉著羅密歐與茱麗葉這對相愛的戀情，也許這會是化解仇恨的最好契機了。」於是就對羅密歐說：「我答應你，我會替你們主持婚禮。」

於是兩人就在神父見證之下完成了婚禮。

'ima 'aewhay mowa:i' ila, romi'o: Sowawen ray babih

'aehae' hahila:, roSa' kapa'onhaelan ni romi'o: ray ra:an
sasbong ka Say kamatato'aelae' hi tipote', siya minatini' ni toliyae',
kamabozae nanaw.

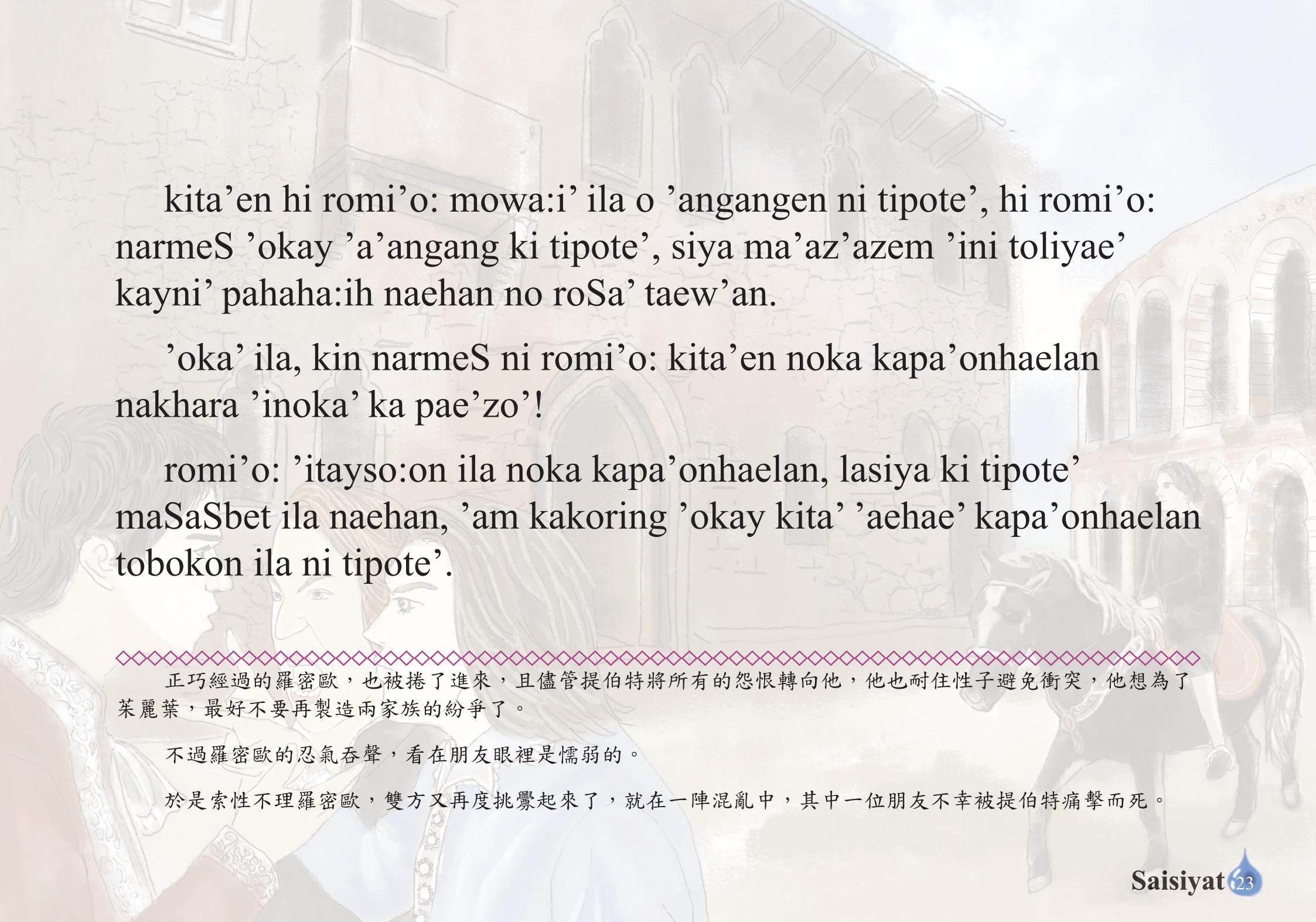
sa'oewaz siya' 'angiS 'omangang o tomoroe' hilasiya Sa' "So:
moyo haysiya ma'onhael ki romi'o:, ma'an moyo kaSebeten
'oyaeh!" ma'oe'oe' ila lasiya ray kapayziza'an.

悲劇的開始—羅密歐逐出維洛那城

某天，羅密歐的兩個朋友在街上閒晃，巧遇仇家的人—提伯特，他是茱麗葉的表哥，性情暴躁。

果然他直言不諱，劈頭就指著他們說：「如果你們再跟羅密歐友好，我就連你們一起打。」於是雙方就在大街上大吵了起來。

kita'en hi romi'o: mowa:i' ila o 'angangen ni tipote', hi romi'o:
narmeS 'okay 'a'angang ki tipote', siya ma'az'azem 'ini toliyae'
kayni' pahaha:ih naehan no roSa' taew'an.

'oka' ila, kin narmeS ni romi'o: kita'en noka kapa'onhaelan
nakhara 'inoka' ka pae'zo'!

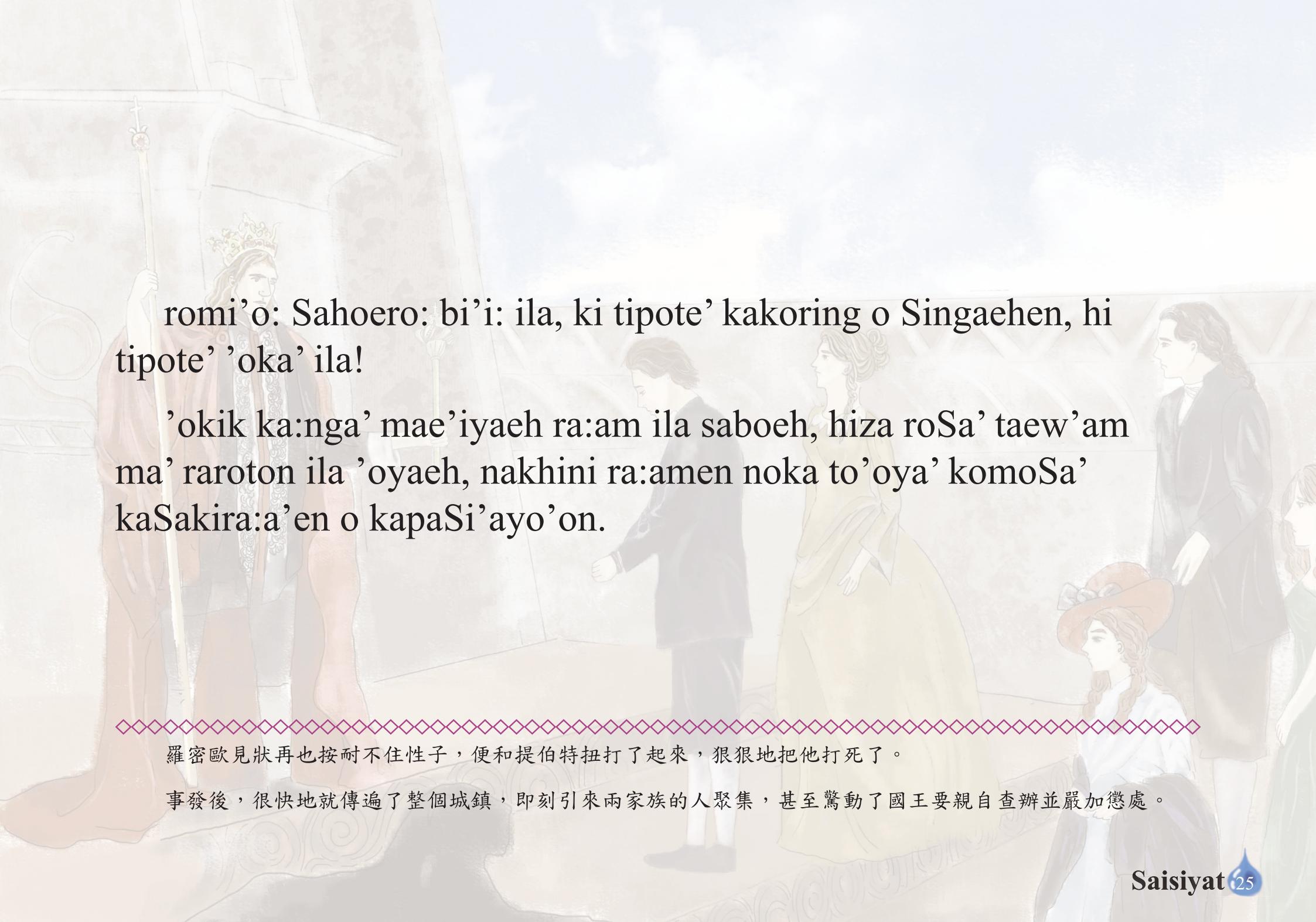
romi'o: 'itayso:on ila noka kapa'onhaelan, lasiya ki tipote'
maSaSbet ila naehan, 'am kakoring 'okay kita' 'aehae' kapa'onhaelan
tobokon ila ni tipote'.

正巧經過的羅密歐，也被捲了進來，且儘管提伯特將所有的怨恨轉向他，他也耐住性子避免衝突，他想為了茱麗葉，最好不要再製造兩家族的紛爭了。

不過羅密歐的忍氣吞聲，看在朋友眼裡是懦弱的。

於是索性不理羅密歐，雙方又再度挑釁起來了，就在一陣混亂中，其中一位朋友不幸被提伯特痛擊而死。

romi'o: Sahoero: bi'i: ila, ki tipote' kakoring o Singaehen, hi
tipote' 'oka' ila!

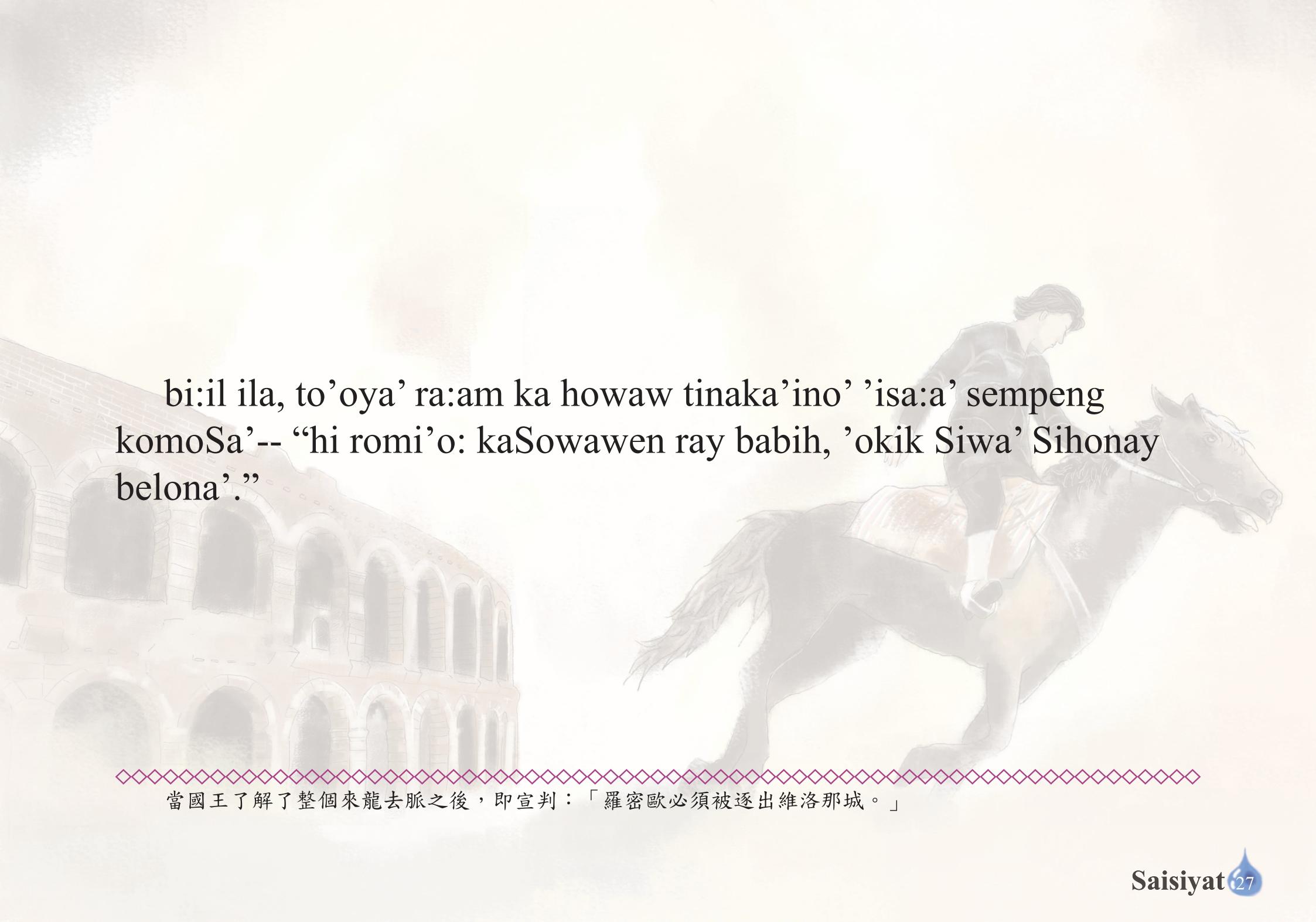
'okik ka:nga' mae'iyaeh ra:am ila saboeh, hisa roSa' taew'am
ma' raroton ila 'oyaeh, nakhini ra:amen noka to'oya' komoSa'
kaSakira:a'en o kapaSi'ayo'on.

羅密歐見狀再也按耐不住性子，便和提伯特扭打了起來，狠狠地把他打死了。

事發後，很快地就傳遍了整個城鎮，即刻引來兩家族的人聚集，甚至驚動了國王要親自查辦並嚴加懲處。

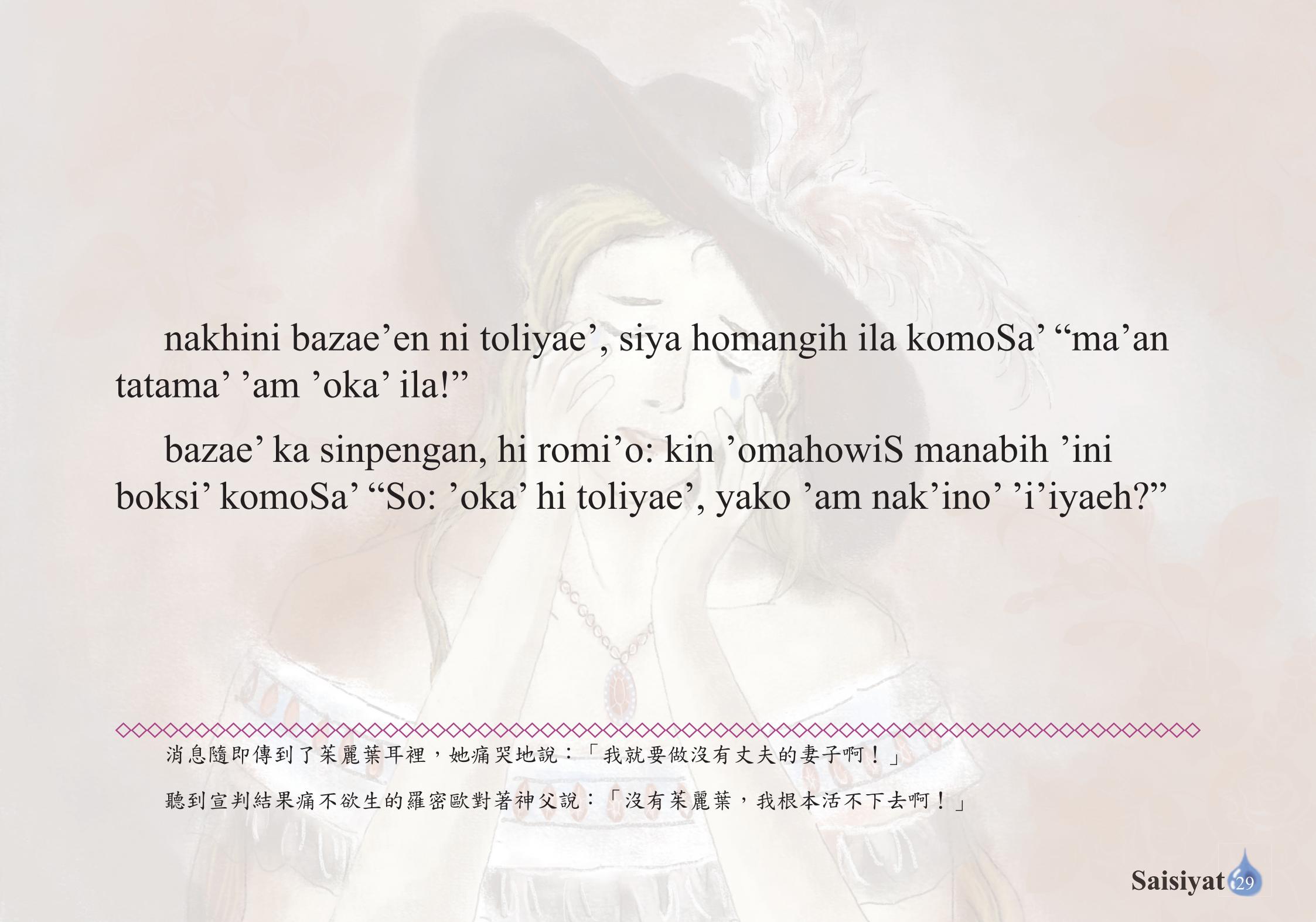

bi:il ila, to'oya' ra:am ka howaw tinaka'ino' 'isa:a' sempeng
komoSa'-- "hi romi'o: kaSowawen ray babih, 'okik Siwa' Sihonay
belona'."

當國王了解了整個來龍去脈之後，即宣判：「羅密歐必須被逐出維洛那城。」

nakhini bazae' en ni toliyae', siya homangih ila komoSa' "ma'an tatama' 'am 'oka' ila!"

bazae' ka sinpengan, hi romi'o: kin 'omahowiS manabih 'ini boksi' komoSa' "So: 'oka' hi toliyae', yako 'am nak'ino' 'i'iyaeh?"

消息隨即傳到了茱麗葉耳裡，她痛哭地說：「我就要做沒有丈夫的妻子啊！」

聽到宣判結果痛不欲生的羅密歐對著神父說：「沒有茱麗葉，我根本活不下去啊！」

“to’oya’ ’okay tobok ’iSo’on, Sowawen nanaw, kayzaeh ila!
Sa’ila kita’ hi toliyae’ panabih koSa’ So’o ’am rima’ ila! ya:o
ta’az’azem naehan katak’ino’on, tahoki’ ’am ’okay ’owaz ila.” hi
boksi’ malkoysiya manabih.

hi romi’o: bazaee’ ka pinayaka:i’ ni boksi’ rima’ ila komita’ hi
toliyae’.

「國王沒定你死罪，只是把你放逐，應該是夠仁慈了。快去跟茱麗葉好好道別吧！我會想出一個兩全其美的辦法來說服大家，並求得國王的赦免。」神父這樣說。

於是羅密歐接受了神父的勸告，照著神父的話去做了。

ni boksi' lawlonse' 'ima' 'awmomza' ka kikak

hi romi'o: rima' 'okik piza' hahila:, hi toliyae' ni yaba'
Sipawhi:il ila ka tatama', 'aeħae' 'ibabaw o 'ima liyabo' ka 'al'alak
hi palise'.

toliyae' nonak ra:am komoSa' siya 'ima hira:iy ila ki romi'o:, siya
kayni' ni yaba' ka pinawhi:il, 'isa:a' 'ana nak'ino' siya ma' 'okay
Siwa'. 'oka' ila yaba' ni siya ma' 'okik baza'e' paspeng nanaw ka
hina'azem nonak 'am matawaw.

toliyae' 'omhowiS a tomal rima' kala boksi' lawlonse' homangih
Sa'-- “yako kayni' hinra:iy tilhaehael 'iniman.”

勞倫思神父悲劇的計畫

羅密歐離開維洛那城後才沒幾天，茱麗葉就被父親挑選結婚對象，是一位英俊挺拔的富貴紳士—巴里斯伯爵。

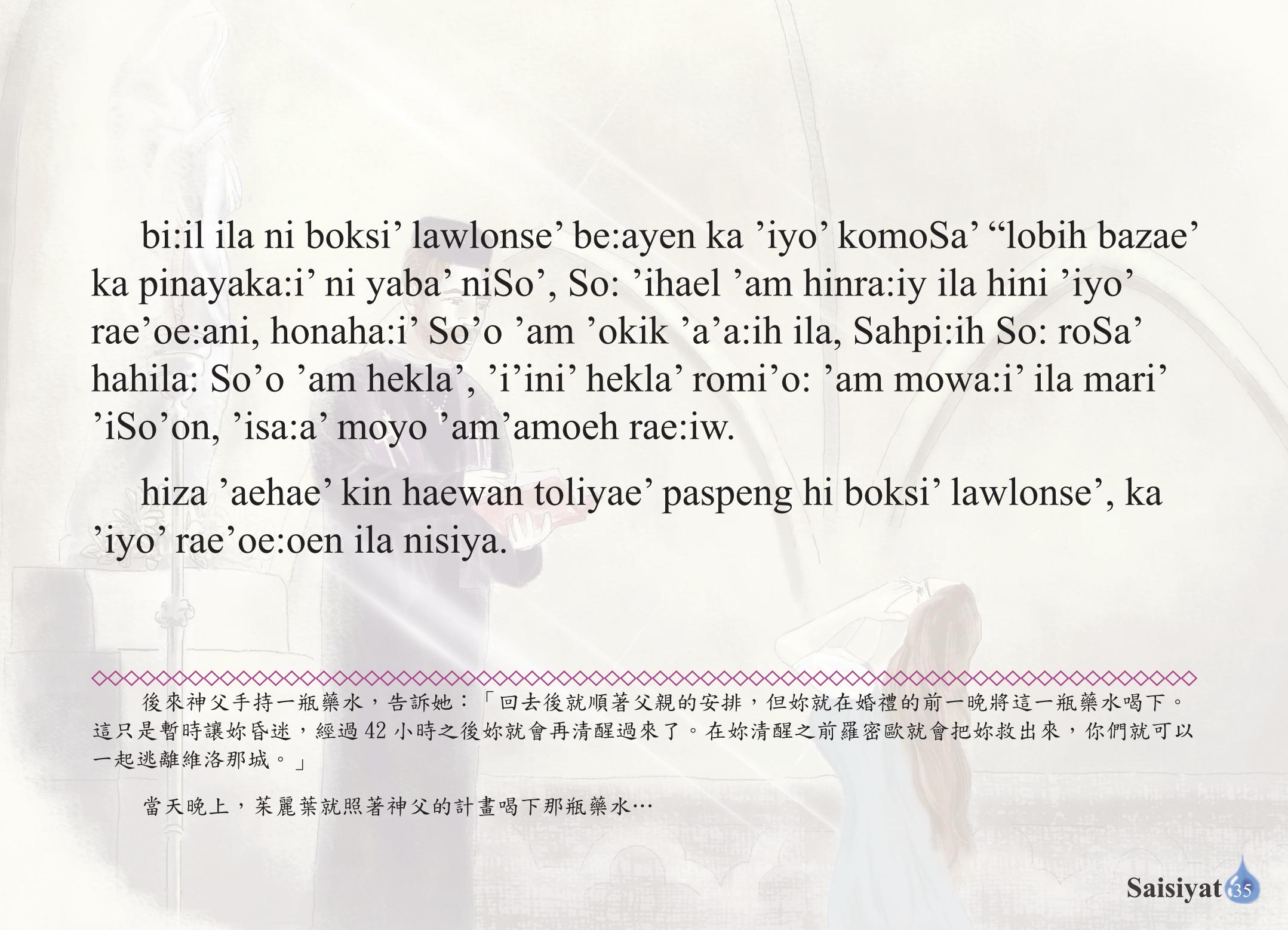
但茱麗葉心裡知道她已是羅密歐的妻子了，不可能答應父親的安排，於是用盡各種理由推辭，但父親根本不理會，盡照著自己的決定去做。

茱麗葉傷心地跑去找神父哭訴：「神父，我不能嫁給他，求你幫幫我啊！」

bi:il ila ni boksi' lawlonse' be:ayen ka 'iyo' komoSa' "lobih bazae'
ka pinayaka:i' ni yaba' niSo', So: 'ihael 'am hinra:iy ila hini 'iyo'
rae'oe:ani, honaha:i' So'o 'am 'okik 'a'a:ih ila, Sahpi:ih So: roSa'
hahila: So'o 'am hekla', 'i'ini' hekla' romi'o: 'am mowa:i' ila mari'
'iSo'on, 'isa:a' moyo 'am'amoeh rae:iw.

hiza 'aehae' kin haewan toliyae' paspeng hi boksi' lawlonse', ka 'iyo' rae'oe:oen ila nisiya.

後來神父手持一瓶藥水，告訴她：「回去後就順著父親的安排，但妳就在婚禮的前一晚將這一瓶藥水喝下。這只是暫時讓妳昏迷，經過 42 小時之後妳就會再清醒過來了。在妳清醒之前羅密歐就會把妳救出來，你們就可以一起逃離維洛那城。」

當天晚上，茱麗葉就照著神父的計畫喝下那瓶藥水…

'ima 'aewhay ka howaw kama minSa'la' nanaw 'ini 'ima kayzaeh

ririm'aenan 'aehae' taew'an homSeS Sahoero: ka basang ni
toliyae' 'iyazaew ila, lasiya pakoSa' hi toliyae' 'oka' ila. 'isa:a'
kololon ila ray kakololan.

hi boksi' ma' tomrong ka mae'iyah rima' kobae:ah hi romi'o::

壞消息總是比好消息來得快

隔天清晨，所有家族的人都被一具冰冷的屍體給嚇壞了，大家都以為茱麗葉真的死了。最後就把她安葬在家族墓穴裡了。

神父就照著原定計畫派人去通知羅密歐…

'ima 'aewhay ka howaw kama minSa'la' nanaw 'ini 'ima
kayzaeh, tinrong ni boksi' 'i'ini'i potngor, hi romi'o: baza'e' komoSa'
toliyae' 'oka' ila, minkakamoeh siya papama' ka hanowan lobih ila
ray belona'..

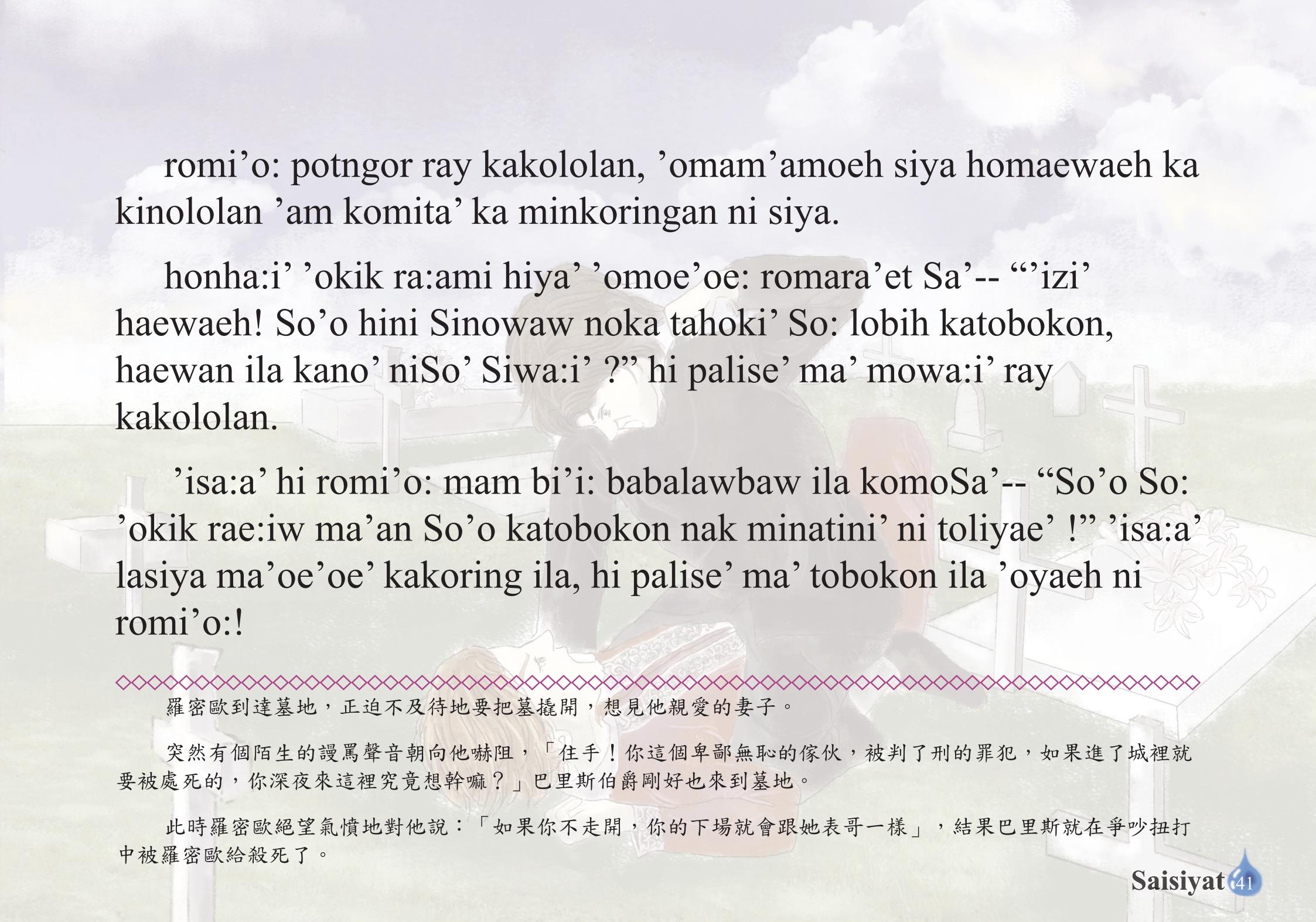
mae'iyaeh So: Sil'i: a tomal ka hina'azem ma' nganga'nga'an
ila, hi romi'o: kin 'omahowiS 'isa:a' papayra:an siya bae:iw ka 'iyo'
tatoba', ray kinolol ka minkoringan nisiya 'am romae'oe: ka 'iyo',
'am ma'onhael ki toliyae' nak minae'rem.

但壞消息比好消息傳得快，神父派的人還沒到達，羅蜜歐就已聽說茱麗葉的死訊了，並且立刻備馬要趕快回維洛那城。

人在絕望之際，容易做些傻事，悲傷的羅密歐，路途中向藥劑師買一瓶毒藥，打算在愛妻墓前服下毒藥，躺在她身旁陪伴她長眠。

romi'o: potngor ray kakololan, 'omam'amoeh siya homaewaeh ka kinololan 'am komita' ka minkoringan ni siya.

honha:i' 'okik ra:ami hiya' 'omoe'oe: romara'et Sa'-- “'izi' haewaeh! So'o hini Sinowaw noka tahoki' So: lobih katobokon, haewan ila kano' niSo' Siwa:i' ?” hi palise' ma' mowa:i' ray kakololan.

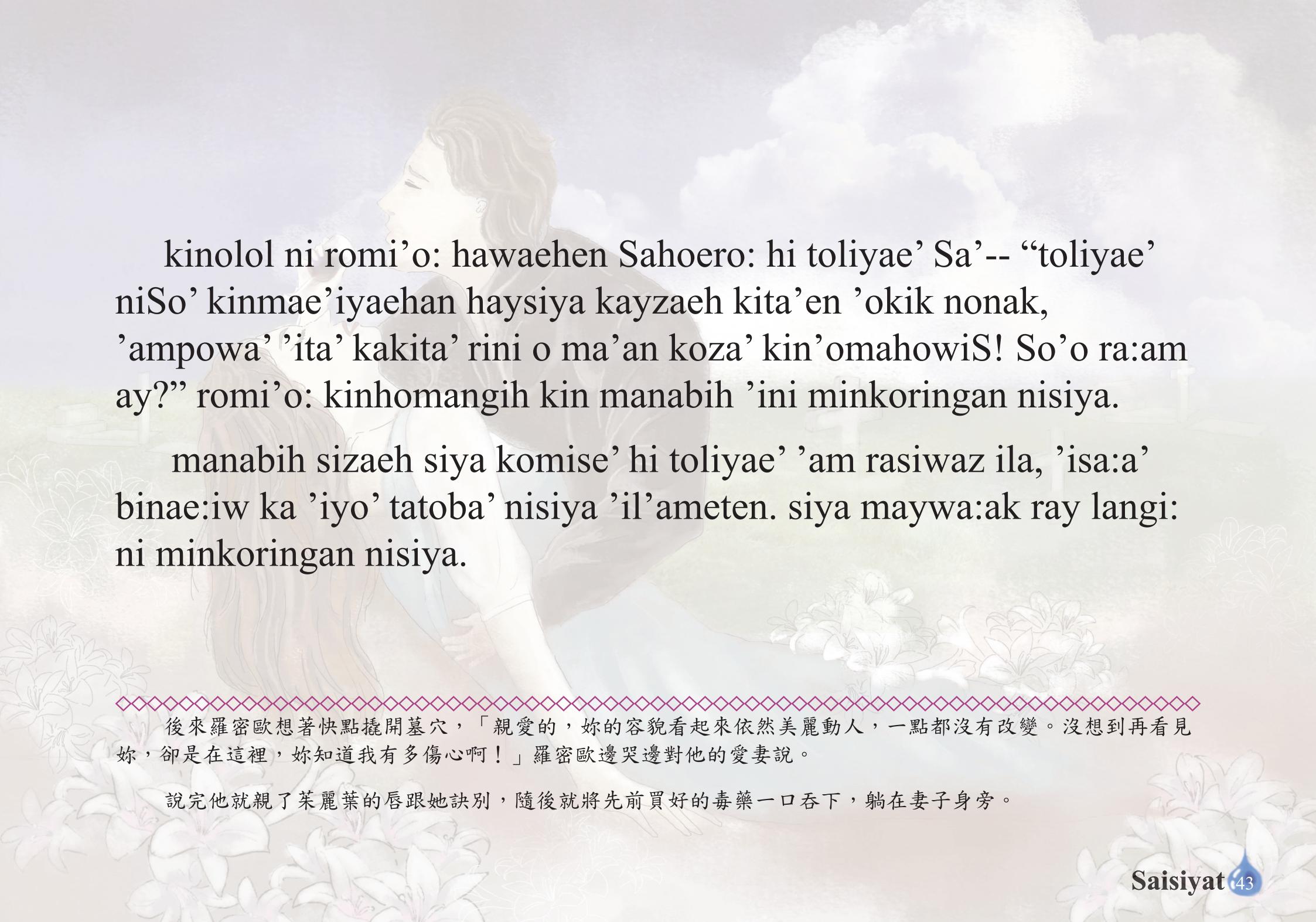
'isa:a' hi romi'o: mam bi'i: babalawbaw ila komoSa'-- “So'o So: 'okik rae:iw ma'an So'o katobokon nak minatini' ni toliyae' !” 'isa:a' lasiya ma'oe'oe' kakoring ila, hi palise' ma' tobokon ila 'oyaeh ni romi'o:!

羅密歐到達墓地，正迫不及待地要把墓撬開，想見他親愛的妻子。

突然有個陌生的謾罵聲音朝向他嚇阻，「住手！你這個卑鄙無恥的傢伙，被判了刑的罪犯，如果進了城裡就要被處死的，你深夜來這裡究竟想幹嘛？」巴里斯伯爵剛好也來到墓地。

此時羅密歐絕望氣憤地對他說：「如果你不走開，你的下場就會跟她表哥一樣」，結果巴里斯就在爭吵扭打中被羅密歐給殺死了。

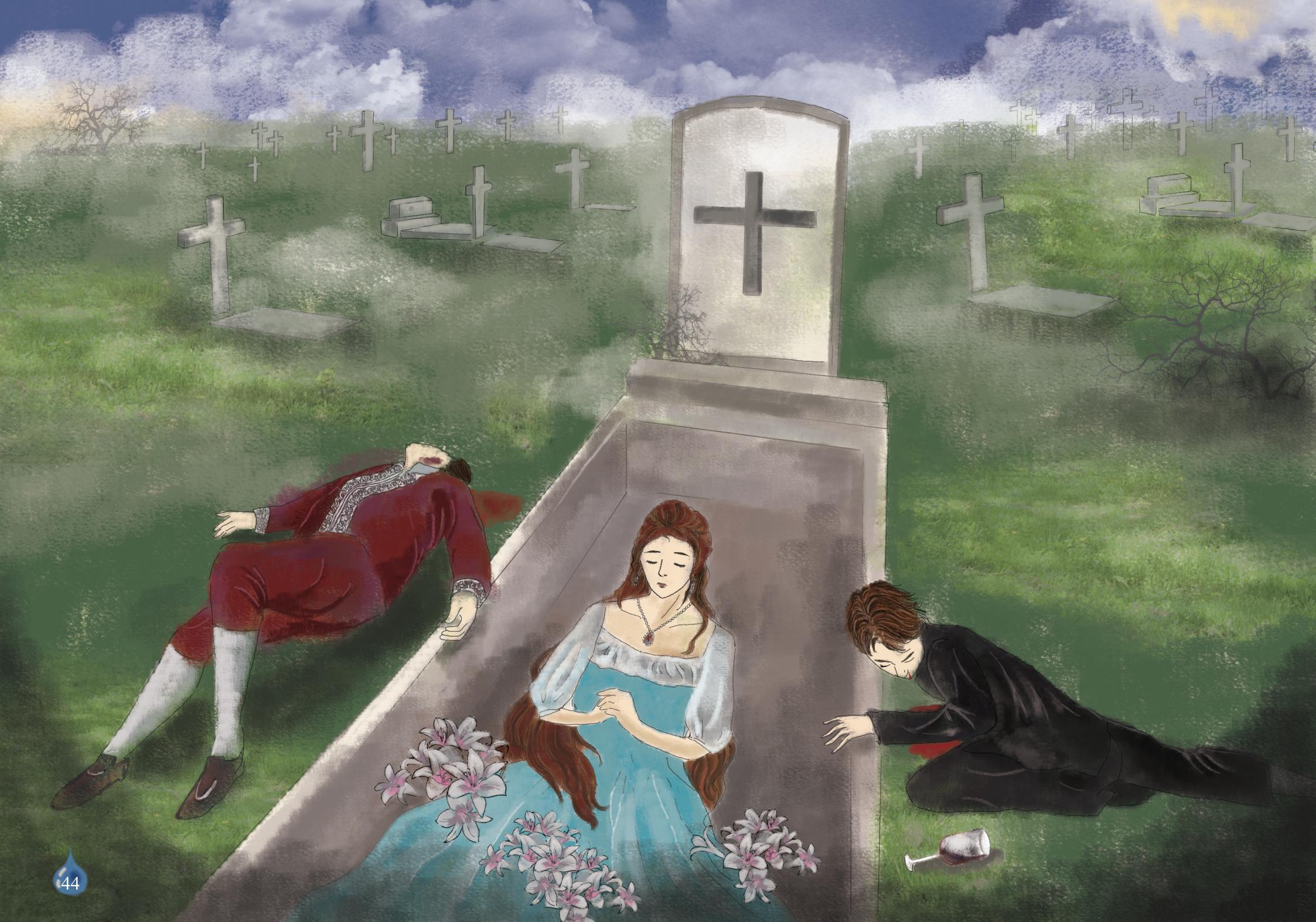
kinolol ni romi'o: hawaehen Sahoero: hi toliyae' Sa'-- "toliyae'
niSo' kinmae'iyaehan haysiya kayzaeh kita'en 'okik nonak,
'ampowa' 'ita' kakita' rini o ma'an koza' kin'omahowiS! So'o ra:am
ay?" romi'o: kinhomangih kin manabih 'ini minkoringan nisiya.

manabih sizaeh siya komise' hi toliyae' 'am rasiwaz ila, 'isa:a'
binae:iw ka 'iyo' tatoba' nisiya 'il'ameten. siya maywa:ak ray langi:
ni minkoringan nisiya.

後來羅密歐想著快點撬開墓穴，「親愛的，妳的容貌看起來依然美麗動人，一點都沒有改變。沒想到再看見妳，卻是在這裡，妳知道我有多傷心啊！」羅密歐邊哭邊對他的愛妻說。

說完他就親了茱麗葉的唇跟她訣別，隨後就將先前買好的毒藥一口吞下，躺在妻子身旁。

kin'omahowiS ka 'inokik paylal'oz

hi boksi' bazae' kamaSater ka kina:at 'okay lohaper hi romi'o:
'am mobe:ay ka kina:at, o ma'az'azem hi toliyae' 'am hekla' ila,
'isa:a' siya 'iya'inoSa' ray kakololan mari' hi toliyae'.

potngor 'ay kakololan, sa'owaz 'aewhay ila, boksi' Sahoero: hi
romi'o: ki palise' roSa' 'ima 'iya'zaw ila ka basang.

hi boksi' haysiya mam hemSeS, toliyae' hekla' ila, siya komita' hi
boksi' 'okay Sahoero: hi romi'o:, siya Sa'-- “romi'o: hayno'?”

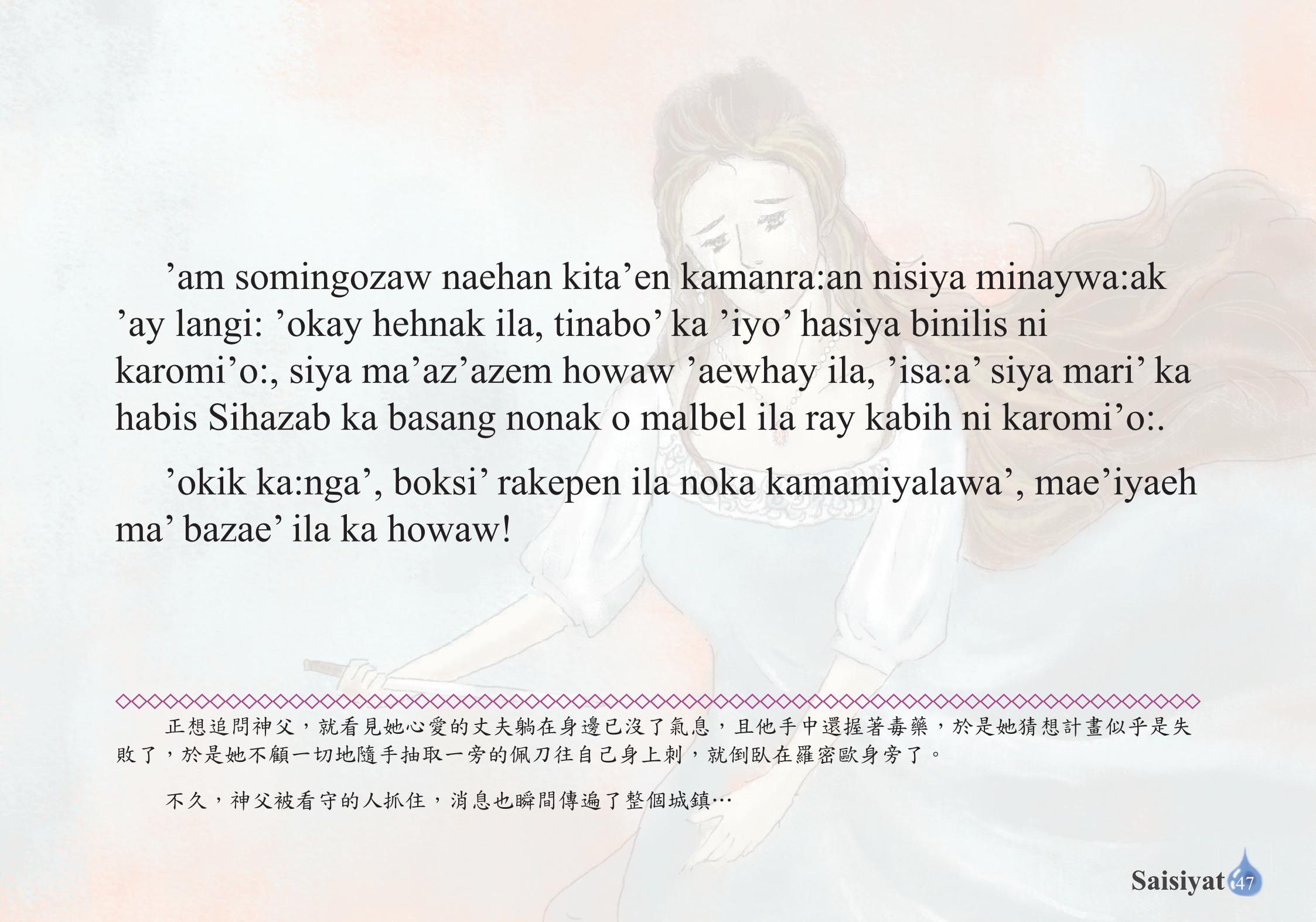
不幸的錯誤

神父聽說送訊息的人，沒有在預定的時間內將信送到羅密歐手上，又預測茱麗葉甦醒的時間快到了，心想不妙，於是想親自前往墓地要將她救出來。

到墓地，果真不妙，神父眼前看到的是羅密歐與巴里斯兩具冰冷的屍體。

神父還來不及從驚訝中清醒，茱麗葉就從昏睡中甦醒了，她看見神父卻沒看見羅密歐，「羅密歐呢？…」她說。

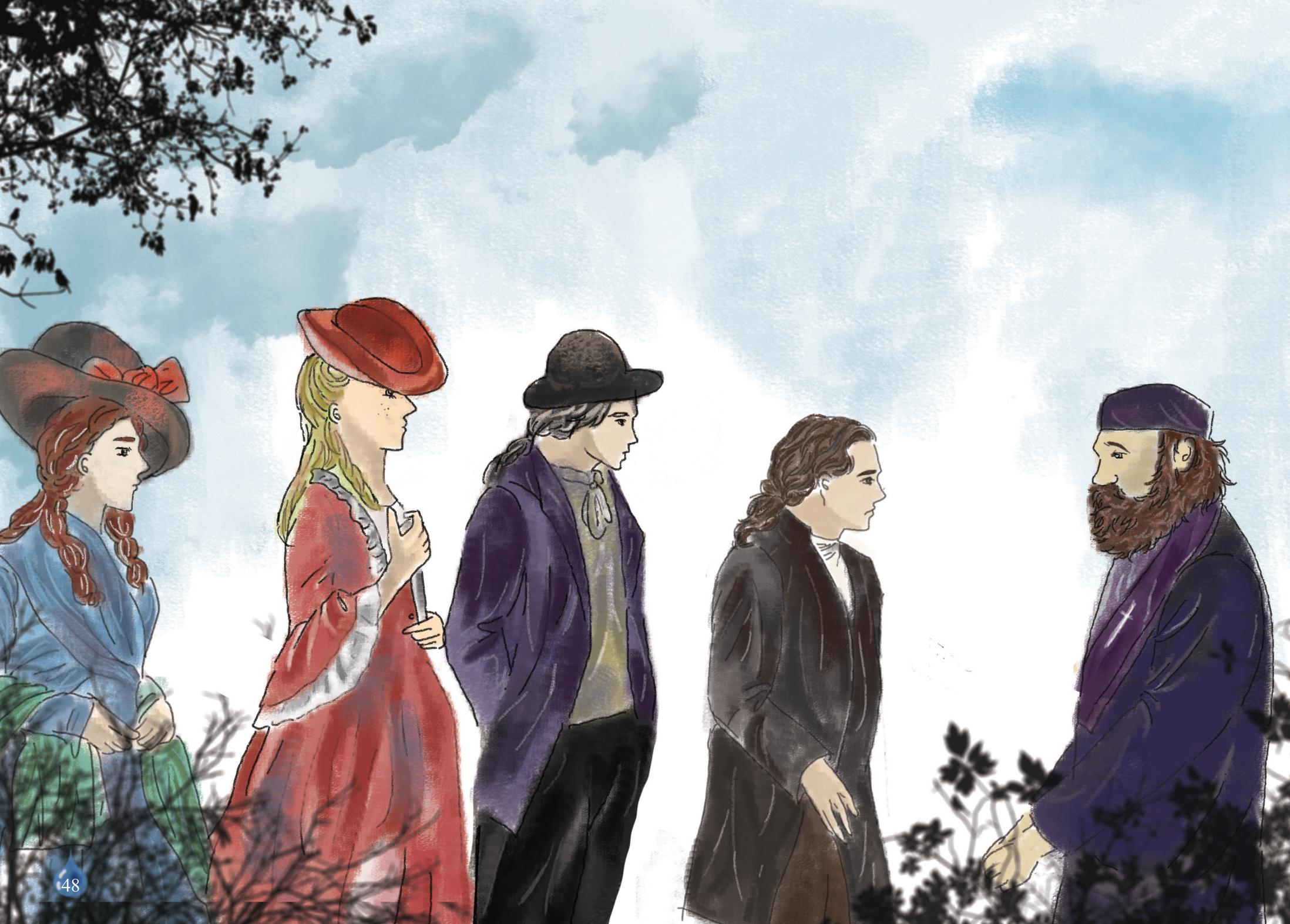

'am somingozañ naehan kita'en kamanra:an nisiya minaywa:ak
'ay langi: 'okay hehnak ila, tinabo' ka 'iyo' hasiya binilis ni
karomi'o:, siya ma'az'azem howaw 'aewhay ila, 'isa:a' siya mari' ka
habis Sihazab ka basang nonak o malbel ila ray kabih ni karomi'o:.
'okik ka:nga', boksi' rakepen ila noka kamamiyalawa', mae'iyah
ma'bazae' ila ka howaw!

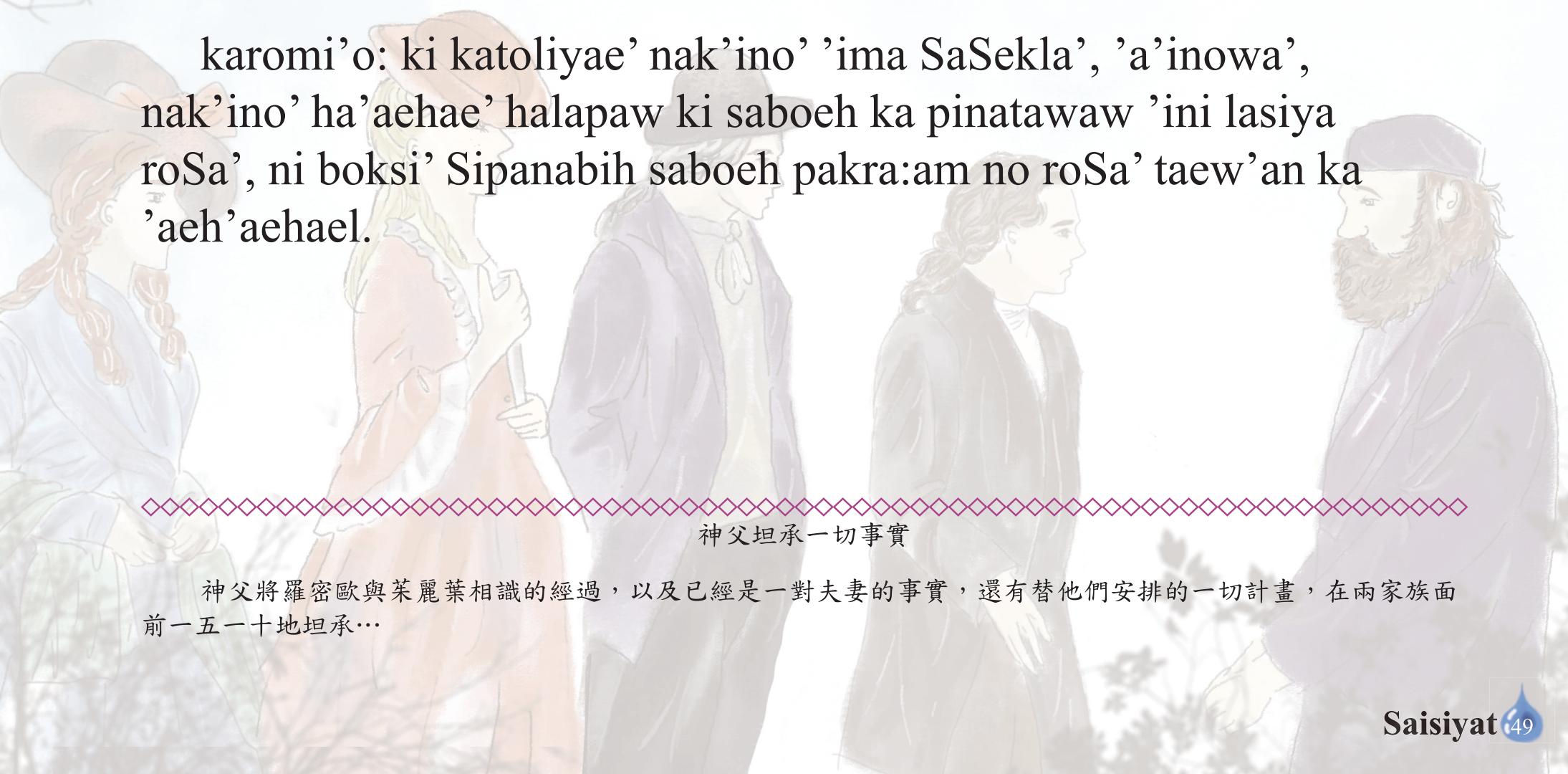
正想追問神父，就看見她心愛的丈夫躺在身邊已沒了氣息，且他手中還握著毒藥，於是她猜想計畫似乎是失敗了，於是她不顧一切地隨手抽取一旁的佩刀往自己身上刺，就倒臥在羅密歐身旁了。

不久，神父被看守的人抓住，消息也瞬間傳遍了整個城鎮…

boksi' manabih 'ini 'ima haeba:an

karomi'o: ki katoliyae' nak'ino' 'ima SaSekla', 'a'inowa',
nak'ino' ha'aehae' halapaw ki saboeh ka pinatawaw 'ini lasiya
roSa', ni boksi' Sipanabih saboeh pakra:am no roSa' taew'an ka
'aeh'aehael.

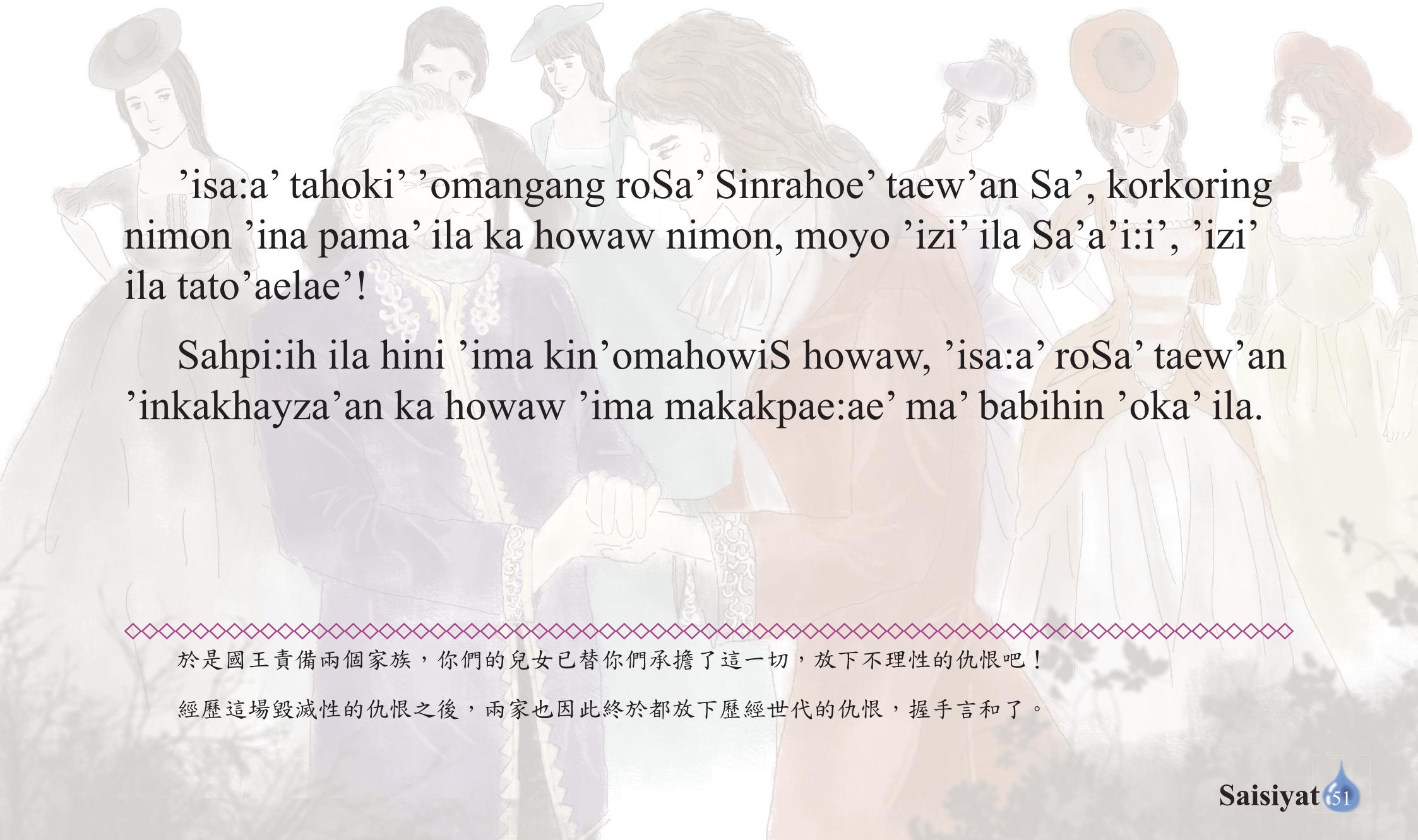
神父坦承一切事實

神父將羅密歐與茱麗葉相識的經過，以及已經是一對夫妻的事實，還有替他們安排的一切計畫，在兩家族面前一五一十地坦承…

'isa:a' tahoki' 'omangang roSa' Sinrahoe' taew'an Sa', korkoring nimon 'ina pama' ila ka howaw nimon, moyo 'izi' ila Sa'a'i:i', 'izi' ila tato'aelae'!

Sahpi:ih ila hini 'ima kin'omahowiS howaw, 'isa:a' roSa' taew'an
'inkakhayza'an ka howaw 'ima makakpae:ae' ma' babihin 'oka' ila.

於是國王責備兩個家族，你們的兒女已替你們承擔了這一切，放下不理性的仇恨吧！

經歷這場毀滅性的仇恨之後，兩家也因此終於都放下歷經世代的仇恨，握手言和了。

romi'o: ki toliyae'

羅密歐與茱麗葉

執行單位：原住民族語言研究發展中心

總編輯：ilong moto 執行長

族語翻譯：夏麗玲（賽夏語）老師

美術編輯：李齊軒 繪圖師

責任編輯：A'do moco' 研究助理

施怡帆 研究助理

Tuwaq Masud 研究助理

原住民族委員會版權所有 © 2017